

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 120

פרשת 'וישלח' - התשפ"ג / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

הילולת הבת עין

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה רט"ו (ח"א)

סעודה בהילולת הבת עין / ניצלו בזכות הבת עין ברעידת האדמה / לקח את המגיפה איתו / 'דרי מעלה' ו'דרי מטה' / בזכות לימוד בספר בת עין נפקד ברע של קיימא / הניסים שבשמן המשחה / משמן המשחה נמשכים כל הניסים בכל הדורות / ביאור הקשר בין שמן המשחה לעול מלכות שמים וניסים / פדיון נפש ע"י שידועים את צירוף שם אדני"ל של בית הדין שנידון בו / כשזוכים למצח הרצון, מתקנים את כל כ"ד בתי דין יחד / על ידי שמות מ"ב מעלים את הפדיון עד מצח הרצון / כמה סוגי שמות מ"ב / שמות מ"ב של הפדיון / כיצד מועיל הפדיון / משה רבינו מוציא מ'שמד' ומעלה ל'רצון' / ע"י פדיון נפש מוציאים משמד לרצון ועושים גרים / איך יתכן שלוקחים לאדם את הפדיון למשהו אחר / לפעמים התיקון נעשה על ידי שמותינים לישועה / הכח של הפדיון תלוי בג' דברים שביאר ר' נתן / גם נס חנוכה נעשה ע"י שם מ"ב כנרמא אצלי יעקב אבינו / איך בתנ"ך נכתבו פרקים שלמים על נסים שצדיקים עושים בקלות / אחרי גילוי תורה שבעל פה נעשים נסים בקלות יותר / ניסי התנ"ך מלמעלה למטה, ומתורה שבע"פ מלמטה למעלה / דברי רבינו בכח הניסים של בעלי הפוסקים / יודע אני שקטן שבכם מחייה מתים' / למה בשלום עליכם מוציאים את המלאכים קודם האוכל / שלמות תורה שבכתב ותורה שבעל פה "לְבָדוֹ" ו'לְבָדוֹ' / רמזים שכל התורה והניסים בשם מ"ב / השו"י והשוואה בין שמן המשחה לפך השמן / מדוע על ידי נר תמיד ניצלים משמד / הדלקת נר חנוכה היא בחינת 'נר תמיד' / איך יתכן שמשה התקשה בעשיית המנורה ובצאלל עשה מיד / הרצון היהודי להיות איש כשר אף פעם לא נפגם / במצאלל על ידי שידוע גדולת משה רבו הוא עושה את המנורה / ע"י שגילה ר' נתן את גדולת רבינו עשה עובדי ה' עצומים

סעודה בהילולת הבת עין

א. י"ב כסליו ההילולא של ה'בת עין', נוהגים הרבה לעשות סעודות ביום ההילולא שלו, כי במה שהצדיק היה עושה בחייו, כשמעוררים את המצוה שלו אחר פטירתו, עושים לו נחת רוח גדולה. ה'בת עין' התעסק הרבה עם מצות הכנסת אורחים, והיה עושה סעודות ומאכיל אנשים. ולכן כשעושים סעודה לכבודו, אפשר לזכות לישועות בזכות הצדיק הקדוש הבת עין שהיה כוחו גדול מאוד.

ניצלו בזכות הבת עין ברעידת האדמה

ב. רבי אברהם דב מאווריטש (ה'בת עין) בסוף ימיו היה רב בעיר צפת, ושמו התפרסם מאוד בזמן רעידת האדמה הגדולה שהייתה בצפת בשנת תקצ"ז, שבה נפטרו הרבה אנשים, ובאותו הזמן ה'בת עין' היה בבית המדרש שלו, וכולם נבהלו מהרעידת אדמה, ופחדו שהקירות והתקרה יקרו עליהם, וה'בת עין' השתטח על הארץ בתפילה, ואמר לאנשים 'תיצמדו אלי, וכולם נצמדו אליו, ובזכות זה ניצלו, כי אפי' שחצי מבית המדרש קרס, אך במקום שהיו ה'בת עין' וכל הקהל קרה כלום, והם ניצלו בנס. וכששאלו אותו אח"כ, מה הסיבה שהשתטחת על הארץ דוקא בתפילתך, הוא אמר: ראיתי שהאבנים שנופלות לא כפי הסדר, אלא מהצפון לדרום מהדרום למזרח וכו', והבנתי שהס"מ משתולל פה, וזה דבר לא טבעי, ולכן אמרתי שרק בשפלות אפשר להינצל, ולכן השתטחת על הארץ, וב"ה כולם זכו להינצל בזכותו.

לקח את המגיפה איתו

ג. והנס הגדול השני היה בזמן פטירתו, שאז היתה מגפה מאוד קשה בעיר צפת, שהפילה חללים רבים רחמנא ליצלן, והבת עין ג"כ נדבק במגפה וחלה מאוד, ואמר להם שהוא יהיה האחרון שייפטר מהמגפה, והוא לוקח את המגיפה איתו, ותיעצר המגיפה. וכך היה. בשנת תר"א י"ב כסליו נפטר הצדיק ה'בת עין', ולקח את המגפה איתו, ובזכות זה ניצלו הרבה מאוד יהודים.

'דרי מעלה' ו'דרי מטה'

ד. רבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה סי' ח"ב) שצדיק הוא בחינת 'דרי מעלה', ו'דרי מטה'. כלומר שאפילו שנשמתו כבר עלתה

לשמים עדיין הוא גם דרי מטה, כלומר והוא עדיין מבין גם בני אדם שעדיין כאן בעולם הזה, עם צרכי בני אדם גם גשמים. כי יש צדיקים שאחרי שנפטרו נעשים רק 'דרי מעלה', ואינם יכולים להבין בכלל את גשמיות בני אדם, ושוכחים מזה לגמרי. ורבינו אמר שעיקר המעלה זה להיות 'דרי מעלה' ו'דרי מטה'. וצדיקים כאלו שהם גם 'דרי מטה', בציון שלהם טוב להתפלל על כל דבר, גם על דברים גשמים, כי הם עדיין זוכרים מה צריכים בני אדם.

ואחד מהצדיקים האלו שהם גם בבחינת 'דרי מטה' זה הצדיק ה'בת עין', לכן בציון הקדוש שלו בצפת זוכים לפעול הרבה מאוד ישועות, וידוע שהרבה אנשים נדרו נדר לעשות ביום ההילולא שלו סעודה, ונושעו מעל הטבע.

זכונת לימוד בספר בת עין נפקד ברע של קיימא

ה. המגיד המפורסם רבי אלימלך בידרמן אוהב לספר סיפורים על צדיקים, ממה שקורה גם היום, על אנשים שנושעו בשנים האחרונות בזכות ה'בת עין'. ומספר: שהיה יהודי שלא היה לו ילדים הרבה מאוד שנים, והוא התפלל בציון של ה'בת עין', וקיבל על עצמו ללמוד בכל שבת את הספר של ה'בת עין' על פרשת השבוע. וככה היה, וברוך השם הוא זכה לבן זכר שנולד ביום י"ב כסלו – (יום ההילולא של הבת עין) והוא גם קיים את נדרו ללמוד כל שבוע ב'בת עין'. וקרה פעם אחת שהוא הגיע לשבת לחמיו בבני ברק ולא הביא איתו שם את ספר ה'בת עין', ואז הוא הלך לחפש בבת-ימדרש בעיר, ולא מצא, בסוף פגש אותו איזה יהודי ששאל אותו: 'מה אתה מחפש?' אמר לו: ספר 'בת עין'. וסיפר לו את כל הסיפור. היהודי אמר לו: יש לי את הספר, תבוא אלי הביתה, ותלמד אצלי את ב'בת עין'.

הניסים שבשמן המשחה

ו. דבר מאוד גדול שאדם שזוכה ללמוד בספר של הצדיק, עי על ידי זה יהיו שפתותיו של הצדיק דובבות תורה בקבר, וזו הנחת רוח הכי גדולה שיש לצדיק שלומדים את התורה שלו, וכן שעושים את המעשים שהוא היה עושה בעולם. גם היום עשינו לכבוד ההילולא של ה'בת עין' סעודה כיד המלך, וגם עכשיו נלמד מהספר של ה'בת עין' חידוש גדול בענין של חנוכה, חידוש שרק אדם שיש בו רוח הקודש יכול לומר חידוש עצום כזה.

אומר ה'בת עין' (בדרושי חנוכה): הִנֵּה עֵקֶר כְּלֵלוֹת נְסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הוּא מִבְּחִינַת 'שְׁמֹן'. וְנִבְאָר דְּבָר זֶה, דְּהִנֵּה בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה בְּתֵיב (שמות ל, לא): "שְׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם", עכ"ל. ה'בת עין' מסביר שכל הניסים באים מהבחינה של 'שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה' – שהיה שמן ניסי. ומה הנס הגדול שהיה בו? קודם, בענין הכמות הגדולה של הסממנים ששמו בשמן המשחה (כמו שכתוב ושם כג): "מִן הַדֹּר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקָנְטֵן בְּשֶׁם מִחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים וְקָנָה בְּשֶׁם חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים: וְקָנָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זֵית הַיֵּין" – וזו כמות מאוד גדולה של סממנים. וכמובא בגמרא הוריות (דף יא): "שְׁמֹן זֵית הַיֵּין" – הֵיךְ זֶה י"ב לוג שֶׁמֶן, קֶצֶת יוֹתֵר מֵאַרְבַּע לִיטֵר. וכמות כזו של שמן, לא יכולה להספיק לסוך את הכמות העצומה של הבשמים שהיו, ובכל זאת אחרי ששפכו את השמן על הבשמים והרתיחו אותו בתוך סיר, וכשלקחו רק את השמן, עדיין נשאר בו י"ב לוג שמן בדיוק.

והנס השני, שמשא רבינו לקח את י"ב לוג שמן המשחה, ושם אותם בתוך שפופרת, וממנה הוא משח את המזבח וכלי המשכן, ואת אהרן ובניו – והשפופרת של שמן המשחה אחרי כל המשיחות נשארה מלאה בכמות של י"ב לוג שמן, ולא נחסר ממנה כלום. וזה

ענין 'פדיון נפש', וז"ל: דע, שיש עשרים וארבעה מיני פדיונות, כי יש עשרים וארבעה פתי דינים (עין אדרא רבא נשא דף קלו: ובאדרא זוטא דף רצג), וכנגד כל בית דין ובית דין יש פדיון מיוחד להמתיק הדין שיש שם. והביאור בזה, כי בשם אדנ"י יש בו ד' אותיות, כי מילה שעשויה מ-4 אותיות אפשר לכתוב אותה בעשרים וארבע אפשרויות של צירופים שונים (אדנ"י, דאנ"י, אד"נ, נא"ד וכו', כמבואר בספר יצירה) וכל אחד מכ"ד בתי דין, הוא כנגד צירוף אחד משמות אדנ"י.

ולכן אומר רבינו, שם וז"ל: על בן לפעמים אינו מועיל הפדיון שעושים, כי לא כל אחד ואחד יודע כל העשרים וארבעה פדיונות, ואפילו אם יודע אותם אינו עושה כלם, ועל בן כשאינו עושה הפדיון המיוחד לאותו הדין, על ידי זה אינו מועיל. ובספר חיי מוהר"ן (אות נ"ה), ביאר יותר וז"ל: אי אפשר לעשות פדיון, כי אם כשיודעין כל העשרים וארבעה מיני פדיונות להמתיק כל העשרים וארבעה פתי דינים. ואמר משל כמו כשתובעין אחד בגובעני (משל) של קעב והוא מעמיד טוען (עורר דין) שקורין פיליפטענט בקאמינין. כך איך אפשר לעשות פדיון אם אינו יודע באיזה פתי דינין דנין אותו, ע"כ. וביאור הדברים, צריך לדעת באיזה צירוף שם אדנ"י צריך לכוון בפדיון. ואם הוא לא יודע איזה צירוף, אולי הוא לא עושה את המיתוק בבית דין הנכון. רבינו לפני שהגיע לארץ ישראל, דיבר על ההשגה של ארץ ישראל ואחד הדברים העצומים שרבינו השיג בארץ ישראל, זה היה הסוד של 'פדיון בנפש'.

נשזכים למצח הרצון, מתקנים את כל כ"ד בתי דין יחד

י. רשב"י מסביר באדרא (שם), שיש בחינה של – מצח דזעיר אנפין, ששם מתעוררים כל הדינים, וכל הכ"ד בתי דין נמצאים ב'מצח דזעיר אנפין'. אבל יש בחינה שנקראת 'מצח הרצון', ועל זה נאמר (תהלים סט, יד): "ואני תפלתי לך ה' עת רצון", וכשיש עת רצון שמאיר המצח של אריך אנפין, הוא ממתק את כל הכ"ד בתי דין יחד. ומתי יש צורך לעשות פדיון לכל בית דין בפני עצמו, זה בעת שנמצאים רק במצח דזעיר אנפין, אבל אם אתה זוכים למצח הרצון, כל הדינים של כל הבתי דינים מתמתקים ביחד.

על ידי שמות מ"ב מעלים את הפדיון עד מצח הרצון

יא. ומתי נעשה הדבר הזה? בשעת מנחה של שבת – רעווא דרעוויין, ובחג הבשבעות – שבשניהם מאיר מצח הרצון שבאריך אנפין. אבל השאלה: הרי לא עושים פדיון בשבת ובחג שבועות, ואם כן איך נעשה כל השנה את הפדיון שממתק את הכל, גם לא בשבת ובחג שבועות? לכן רבינו גילה שהסוד של הפדיון יום עובד ע"י שם מ"ב, ששם מ"ב הסוד שלו הוא לעלות, והוא מעלה את הפדיון גבוה גבוה עד מצח דאריך אנפין בחינת 'עת רצון'.

כמה סוגי שמות מ"ב/מ"ב דברא ודאצילות

יב. יש כמה שמות של שם מ"ב. מסביר ה'בני יששכר' (חודש כסלו דרוש ד' אות י'): שם מ"ב הוא השם של בריאת העולם והראשי תיבות שלו זה – מעשה בראשית. כשאני רוצה לשנות את הטבע, אני צריך להתערב במעשה בראשית. וצריך להיות לי כזו עוצמה שאני בעצמי יש לי כח בבחינת 'עושה מעשה בראשית'. וכמו שרבינו הקדוש מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"א וסוף תורה מ"ט ח"א) שהתלמיד חכם בלימוד שלו הוא בורא עולמות, כמבואר בהקדמת הוזהר (דף ה.) וע"י שבורא עולמות, ההשפעה יורדת לעולם דרך העולמות שהוא בורא, ולכן מי שבורא עולמות יכול לקבוע איך השפע יגיע.

מה שכתוב: "שמן משחת קדש יהיה זה לי לדדתיכם" – דרשו חז"ל (הוריות יא:): כולו קיים לעתיד לבוא. כי השמן שעשה משה רבינו לא נחסר ממנו טיפה אחת. וגם בהמשך הדורות משחו ממנו מלכים וכהנים גדולים ואת הכלים החדשים של המשכן, וכל הזמן שפכו ממנו שמן, בכל אופן בשלמות כולו קיים לעתיד לבוא. ולכן כתוב 'זה' ('יהיה זה לי לדדתיכם') 'זה' = "ב" (מידת ה'ה'), כי בכל הדורות נשאר 'זה' י"ב לוג שמן, בלי שיחסר ממנו כלום.

משמן המשחה נמשכים כל הניסים בכל הדורות

ז. אומר ה'בת עין' חידוש גדול, וז"ל: 'יהיה' – הינו שבחינת שמן יהיה קים תמיד לעתיד לבוא, שבכל דור ודור ימשכו מהתריסר לגין שבו בחינת נסים לשנים עשר שבטי י"ה, ע"כ. פי' מהשמן הזה שקיים בשלמות גם לעתיד לבוא, ממנו נמשך לדורות כל הניסים, כלומר זה שיש בו את הנס שהוא אף פעם לא נחסר, זה גורם גם שמשמן המשחה הזה שעשה משה רבינו – יהיה נמשך ניסים בכל הדורות.

ומבאר ה'בת עין': למה שמן המשחה גורם להמשכת ניסים? וז"ל: ודבר הגורם המשכת הניסים מבחינת 'שמן המשחה', הוא ע"י ששמן המשחה היה מדתו 'הין', ונכמו שכתוב (שמות ל, כד) "ושמן זית הין". ותיבת ה'ין מרמז על קבלת 'עול מלכות שמים' – ה'ין גימטריא שם אדנ"י, שע"י ה'הין' שמן שעשה משה, המשיך בחינת 'עול מלכות שמים' בזה העולם באמת. וכל המקבל עליו 'על מלכות שמים' מעבירין ממנו עול מלכות ועל דרך ארץ (אבות ג, ה), שאינו צריך לקבל עול שעבודם ועל גורתם, עכ"ל.

המילה 'הין' – כנגד שם אדנ"י כי שניהם גימטריא 65, ולכן היא מרמזת על קבלת עול מלכות שמים שאדם מקבל עליו, וע"י הוא מושך לעצמו ניסים מכח 'שמן המשחה' שעשה משה. כי מבואר במשנה (באבות שם): "רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ". והרי מה שאדם צריך נס, זה כדי להינצל משעבוד מלכות – היינו מגזירות הגוים, וכן מעול דרך ארץ, מה שהוא צריך פרנסה בריאות והצלחה וכו', וכל זה נכלל ב'עול דרך ארץ' שיש על האדם, שכל זה מעבירים ממנו על ידי 'קבלת עול מלכות שמים'.

ומסיים הבת עין, וז"ל: ע"י מעשה נסים שבורא עולמים ותפרך שמו מוסר גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים, והכל הוא רק ע"י תקון העולם במלכות שדי ע"י 'ההין' שמן. וממילא והאילים פרות ופרתון, ונתבטל לגמרי מלכות תתאה דסטרא אחרא. לך נמשחו מההין שמן כהנים ומלכים, כדי שיקבלו עליהם על מלכות שמים באמת וכו'.

ביאור הקשר בין שמן המשחה לעול מלכות שמים וניסים

ח. אלא שעדיין קשה לי שתי קושיות: א. מה הקשר בין שמן זית לבין קבלת עול מלכות שמים, מלבד הרמז ש'הין' גימטריא שם אדנ"י? ב. לפי הידוע לנו רק נס חנוכה היה בשמן, ואילו ה'בת עין' אומר שכל הניסים כולם (ולא רק נס חנוכה) נמשכים משמן המשחה שנעשה משמן זית? ונראה לבאר את הדברים על פי תורת רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, ונראה איך הצדיקים משלימים אחד את השני. ודברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.

פדיון נפש ע"י שידועים את צירוף שם אדנ"י של בית הדין שידון בו

ט. מובא בליקוטי הלכות (הל' ברכות השחר ה"ה) שמוסדת על תורה רט"ו בליקוטי מוהר"ן שעוסקת בענין פדיון נפש, ושם רבינו מבאר

מלכות שמים, פועלים בכל הכ"ד בתי דין שהם כנגד כ"ד צירופי שם אדנ"י מיתוק גדול, ומתבטלים כל הדינים ונעשים לך ניסים.

משה רבינו מוציא מ'שמד' ומעלה ל'רצון'

יח. ומבואר בדברי ה'בת עין', שהכח של 'שמן המשחה' הוא משום שעשה אותו משה רבינו ומשם נמשכים הניסים. וגם ענין זה טעון הסבר, מה קשור מיתוק הדינים וניסים למשה דוקא. וגם לזה צריך את דברי רבינו בהמשך תורה רט"ו הנ"ל, שכתב רבינו הקדוש: וזה היה עבודת משה רבנו עליו השלום כל ימי חייו, וגם לאחר מותו, כי השתדל לקרב הערב רב כדי לעשות גרים, וגם במוותו נקבר מול בית פעור (דברים לה, ו), כדי להמתיק העכו"ם (סוטה ד). כדי שיהיו נעשין גרים. ועל כן נסתלק בשבת במנחה, שאז הוא 'עת רצון'. כדי להמתיק כל העשרים וארבעה בתי דינים בנ"ל, כדי לעשות גרים, כי כל עבודת משה, להמתיק החרון אף של העכו"ם לרצון. ועל כן 'משה' עומד בין 'שמד' ל'רצון', כי מספר 'משה' הוא ממצע, בין מספר 'שמד' למספר 'רצון', כי הוא עומד תמיד להמתיק השמד להפקה לרצון בנ"ל, עכ"ל.

פירוש, 'משה' עולה 345, 'שמד' זה = 344, ו-'רצון' זה 346. ואם כן משה נמצא בין 'שמד' ל'רצון'. ואת עבודת השם שמשה עשה בחייו, הוא עושה במוותו. וכמו שבחייו הוא היה מקרב גרים – הוא קרב את הערב רב, כי אלמלא שמשה רבינו קרב את הערב רב לא היתה יכולה להיות גם הגאולה העתידה, כי הערב רב זה 60 ריבוא גרים שעמדו במעמד הר סיני, וכל גר שמתגייר, זה רק אם הנשמה שלו עמדה על הר סיני, והיה כלול בשישים ריבוא נשמות הערב רב. רק שאז הם לא היו מתוקנים עדיין, ורק במשך הדורות ע"י שמתגיירים באמת לשם שמים, אז יש את התיקון של הערב רב.

ע"י פדיון נפש מוציאים משמד לרצון ונושים גרים

יט. ואחר פטירת משה רבינו דבר זה נעשה על ידי פדיון שעושים הצדיקים, וכמו שאומר שם רבינו ז"ל: ופעמים אפלו בשעה הצדיק עושה פדיון, אף על פי כן אינו מועיל, וזה מחמת פי גם למעלה תאבדים מאד לפדיון בזה, כי לאו בכל פעם בא להם מלמטה פדיון בזה, שיוכל להמתיק כל העשרים וארבעה בתי דינים בבת אחת, ועל כן בשבא להם זאת ההמתקה הם משתמשים עמה לצדך דבר אחר, דהינו שעל ידי זה הפדיון וההמתקה, נעשין גרים. כי כל זמן שיש עכו"ם בעולם חרון אף בעולם (ספרי ראה צ"ו), וכשמתקין הדין והחרון אף, נמתק העכו"ם ונעשין גרים, עכ"ל.

נמצא מכל זה, ש'פדיון נפש' שנעשה כמו שצריך הוא ממתק את החרון אף שבעולם, שזו היתה העבודה של משה רבינו למתק את החרון אף בעולם על ידי שהיה מעלה משמד לרצון. ובוהו יובנו דברי הבת עין, כי משה רבינו עשה את 'שמן המשחה', שהוא 'היין', הממתק את שם אדנ"י ששם מושרשים כל הכ"ד בתי דין. ולכן כשעושים פדיון נפש, וממתקים את החרון אף שיוורד לעולם, אנחנו עושים את העבודה של משה רבינו שעשה את 'שמן המשחה', שהיה עוסק בזה תמיד לבטל חרון אף וכנ"ל. ולכן כשאנחנו מקבלים על עצמינו עול מלכות שמים, שגם זה מיתוק לשם אדנ"י, כמו שביאר ה'בת עין', עי"ז אנחנו זוכים, למשוך משמן המשחה כח של ניסים. כי הנס בא, מתי שמתמתק החרון אף שגרם את הדין.

איך יתכן שלוקחים לאדם את הפדיון למשהו אחר

כ. אכן עצם החידוש הזה הגדול, שבשמים כביכול חטפו את הפדיון שבביל להוציא גרים, להוציא מ'שמד' לרצון. וזה הכוח של שבו הם

עכ"פ מעשה בראשית ר"ת שם מ"ב, שזה השם הקדוש של שינוי הטבע. לשם קדוש זה יש כמה צורות. ראשית, הם הארבעים ושתים אותיות הראשונות של התורה. כי בפסוק 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ' – יש עשרים ושמונה אותיות, ובפסוק השני 'וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ' – עד האות ה' של וְבָהוּ (ולא עד בכלל) – עוד י"ד אותיות, זה השם מ"ב שאיתו הקב"ה בורא שמים וארץ.

שמות מ"ב של הפדיון

יג. בפדיון אנחנו לא משתמשים בשם מ"ב הזה, אלא משתמשים בכמה שמות מ"ב אחרים. יש שם מ"ב שהוא נקרא שלוש ידיים. ביאור: יש לנו יד ימין, יד שמאל, והגוף שתופס את שתי הידיים גם הוא יד. וזה מה שנקרא בתורה: 'הַיָּד הַגְּדֹלָה' (שמות טו, לא) – זה יד ימין. והפסוק האחרון בתורה 'היד החזקה' – זה יד שמאל. ויד הרמה' שבפסוק (שמות יד, ח) 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ בְיַד רַמָּה' – זה הגוף בעצמו. וכששמים את הידיים על מעות הפדיון מכוונים – ג' פעמים יד' שעולה מ"ב, וזה שם מ"ב אחד.

ביצד מועיל הפדיון

יד. כי על ידי שאדם נותן פדיון נפש, הוא מחלל את הדינים שיש עליו על המעות, כמו שעושים כל חילול על מעות. והכלל הוא שאין הדין נמתק אלא בשורשו, כי שם בשורש אין דין כלל. ולכן צריך לעלות אותו מעולם העשיה ששם מקום הדינים, וכך על ידי שמות מ"ב מעלים אותו מעולם לעולם. ולכן מכוונים בעוד שם מ"ב של עולם היצירה, שזה ושם של 'אנא בכח' תפילת ר' נחוניא בן הקנה – שהראשי תיבות שלו הוא שם של מ"ב אותיות (כזה: אבגיתצ קדעשט"נ נגדיכ"ש בטרת"ק חקבטנ"ע יגלפ"ק שקצו"ת).

מ"ב דבריה ודאצילות

טו. ויש עוד שם מ"ב שהם שני שמות אהי"ה, שם אהי"ה עולה כ"א ושני שמות אהי"ה = מ"ב. וזה נקרא שם מ"ב של עולם הבריאה. ויש עוד שם מ"ב באצילות – שהוא 'פשוט' ו'מלא' ו'מלא דמלא'. הוי"ה פשוטה – ד' אותיות. הוי"ה במילוי אלפין כזה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א – 'אותיות' (צריך להזהר במילוי השם, כי אסור להגות את העשר אותיות האלה כי זה נקרא 'הוגה את השם באותיותיו'). ויוצא שהגענו ל-14 אותיות כמנין יד'. ויש מלא דמלא שלוקח את העשר אותיות של המילוי. וגם אותם ממלאים. למשל לוקחים את ה'יו"ד וממלאים אותה: י" = יו"ד ו- וא"ו ד' – דל"ת וכן הלאה. כשממלאים כך את הכל מקבלים עוד 28 אותיות, בנוסף ל-14 אותיות הנ"ל. וביחד זהו שם קדוש ארוך בן מ"ב אותיות, וזה נקרא מ"ב שם של האצילות. ועל ידי כל העלויות האלה זוכים להגיע למקום הגבוה 'מצח הרצון', בחינת: וְאָנֹכִי תַפְלְתִּי לְךָ ה' עַתְּ רֵצוֹן אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֵמַת יִשְׁעֶךָ, ו'העת רצון' ממתק בבת אחת את כל הכ"ד בתי דין.

קישור כל הנ"ל אל דברי הבת עין

יז. והבאנו שאומר ה'בת עין', ברגע שיהודי מקבל עליו עול מלכות שמים, כגון שהוא 'קורא קריאת שמע', או מקבל עליו את הדין של הקב"ה ומלכותו, הוא מושך על עצמו הארה ניסית מ'שמן המשחה'. וכן כשאדם ירא מהקב"ה, ונזהר לא לעשות עבירות, שזו ג"כ קבלת 'עול מלכות שמים', או שאני עושה מצוות לכבוד הקב"ה, שזו ג"כ קבלת עול מלכותו, בכל זה זוכים למשוך ניסים מ'שמן המשחה' שעשה משה רבינו. וכמו שביאר הבת עין, שע"י קבלת עול מלכות שמים מעוררים שם אדנ"י, וכפי שביארנו בדברי רבינו שכל הכ"ד בתי דין הם בשם אדנ"י, נמצא כשממתקים שם אדנ"י בקבלת עול

כשהיה "לְבָדוּ" – שם מ"ב, עשה תיקון 'לכדו' – שזה נס חנוכה, הכד קטן של שמן זית שנמצא חתום בחותם כהן גדול, ובו היה הנס.

חנוכה הוא יסוד הנסים שנעשים בכח תורה שבעל פה

כד. למדנו שחג חנוכה הוא יסוד תורה שבעל-פה, ולכן גם חנוכה הוא גם יסוד של כל הנסים. והביאור: יש שני סוגי נסים – יש את הנסים הכתובים בתנ"ך, ששם יש אריכות גדולה בתיאור הנסים, כמו נס של קריעת ים סוף, ומה שיהושע העמיד את השמש, הנסים של אליהו, וכן נסים שעשה אלישע שהחיה את הילד, והפך את המים המרים למתוקים, ועוד הרבה נסים שנזכרו בתנ"ך. ולעומת זאת בכל הש"ס כתוב שחכמי התלמוד עשו הרבה נסים כאלו כלאחר יד. כמו רבי פנחס בן יאיר שבקע את הנהר, והיו מחיים מתים וכו'. נקדימון בן גוריון שעמדה לו חמה, ועוד ועוד נסים רבים מאוד פלאיים וגדולים אפילו יותר ממה שמוזכר בתנ"ך.

איך בתנ"ך נכתבו פרקים שלמים על נסים שצדיקים עושים בקלות

כה. והנה עד הדור שלנו רואים צדיקים שעושים נסים ונפלאות, כמו הנסים שעשה אלישע, כמו הבבא סאלי שריפא כמה וכמה נכים גמורים, והיה מוזג מהבקבוק ארק למאות אנשים וזה לא היה נגמר. (הרב שמואל אליהו כתב ספר שיש בו עדויות של אנשים שראו את הנס הזה). ובפרט הבעל שם טוב הקדוש, וכל הצדיקים שבאו אחריו. ואם כן איך זה יתכן שבתנ"ך כתוב על הנסים האלו פרקים שלמים, ועושים מזה רעש גדול, וחכמי התלמוד היו עושים כאלה נסים כלאחר יד. וכבר ידוע יסוד האור החיים בענין קריעת ים סוף, שהצדיקים עושים בכח התורה, כי על ידי התורה ניתן כח הטבע בידם. אבל עדיין קשה מהנסים שנעשו בתנ"ך אחר מתן תורה, שרואים כמה טרחו אליהו ואלישע לעשות תחיית המתים. ובש"ס ראינו כמה דוגמאות שהחיו מתים בקלות, כמו רבה ששחט לר' זירא והחיה אותו (עי' מגילה ז).

אחרי גילוי תורה שבעל פה נעשים נסים בקלות יותר

כו. ושמעתי פעם מאבא שלי תירוץ. שהחידוש הגדול בניסי התנ"ך, זה בגלל שזה עדיין היה הארה של תורה שבכתב, ועדיין לא התגלתה שלמות תורה שבעל פה. ואף שקיבלנו את כל התורה שבעל פה במעמד הר סיני, מ"מ כל זמן שלא נחתם התנ"ך, עדיין העיקר היה תורה שבכתב. אולם אחרי שנחתם התנ"ך על ידי אנשי כנסת הגדולה, התחיל גילוי תורה שבעל פה ביתר שאת ויתר עוז.

יסי התנ"ך מלמעלה למטה, ומתורה שבע"פ מלמטה ללמעלה

כז. ונסביר את עומק הדברים, דהנה כל זמן תורה שבכתב, היינו האלף שנה מאז שניתנה תורה עד שנחתם התנ"ך, אזי היה הכל בנבואה, כלומר הכל בא מלמעלה למטה, וכשהנביא רצה לעשות נס, הוא קיבל נבואה וכח מלמעלה לעשות את הנסים. אמנם מעת שנחתם התנ"ך, היינו שנסתלקה הנבואה מישראל (עי' יומא סט:). אזי הכוח של החכמים הוא בא מלמטה ללמעלה, כלומר שנתן הקב"ה כח לגדולי התורה לקבוע את ההלכה בתורה, ואז הוא בחינת "לא בשמים היא", ואיך שמחליטים כאן למטה בארץ, כך נגזר גם בשמים. וכמו שאמרה הגמ' בבא מציעא (דף טז:). ולכן גם על ידי שהחכמים היו גוזרים גזירות, היה את הבחינה של צדיק גזור והקב"ה מקיים, כמבואר בגמ' במועד קטן (דף טז:).

דברי רבינו בכח הנסים של בעלי הפוסקים

כח. וכעין יסוד זה מבואר בלקוטי מוהר"ן (תניינא תורה מ"א), וז"ל: לפעמים השם יתברך עושה מופתים על ידי בעלי הפוסקים, בבחינת

משתמשים בפדיון. הקשה בלקוטי הלכות (ברכת השחר ה, סה), הרי האיש הזה הוא בצרה ויסורים רחמנא ליציל, ומביא מעות להצדיק לעשות פדיון, והצדיק עושה זה הפדיון הגדול הממתיק כל הכ"ד בתי דינים, א"כ בודאי היה צריך זה האיש שהביא הפדיון הזה לקבל על ידי זה ישועה שלימה, ואיך למעלה משתמשים בזה להמתיק החרון אף, שבא על ידי עבודה זרה ולעשות גרים, וימשיך מי שהביא את הפדיון בצער ויסורין חס ושלוים.

לפעמים התיקון נעשה על ידי שממתינים לישועה

כא. ותיקון: ודאי על ידי הממתקה הנ"ל, יהיה טובה גדולה גם להאיש שהביא הפדיון, רק שאם לא היו משתמשים למעלה ענין אחר הנ"ל, היה האיש הזה שהביא הפדיון הזה מקבל ישועתו תיכף, אך מחמת שצריך להשתמש עם זה הפדיון לטובת הכלל – להמתיק כל מיני חרון אף חס ושלוים, לבטל ע"ז ולעשות גרים, בעבור זה אין מועיל לו המתקת הפדיון לקבל ישועתו תיכף, אלא צריך להמתין, וכל זה גם צורך גבוה. ולבסוף תבוא לו הישועה בשלמות.

כי לפעמים הישועה מגיעה מיד, כמו שכתוב (ישעיה סה, כד): "טָרַם יִקְרָא וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הִם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֲשַׁמְעֵם" בחינת "ישועת ה' כהרף עין, ולפעמים אדם ממתין הרבה זמן, וההמתנה בעצמה עושה תיקונים גדולים, כי זה הרצון של הקב"ה שתמתין לפני שתקבל את הישועה אבל לבסוף הפדיון יעשה את פעולתו ונעשית המתקה.

הכח של הפדיון תלוי בג' דברים שביאר ר' נתן

כב. נחזור לענין, הפדיון נעשה ע"י שמות מ"ב שהם מעלים עד מצח הרצון, ואז כופים את כל הכ"ד בתי דינים יחד, וביאר ר' נתן בלקוטי הלכות (ברכת השחר ה, יז), את סוד הדברים, וז"ל: תְּמִיד מְאִיר מִצַּח הָרָצוֹן בְּמִצְחָא תְּתַאֵה בְּהַעֲלֵם גְּדוֹל, בְּצִמְצוּם גְּדוֹל מְאֹד, וּמִי שֵׁיִדְעַע לַעֲשׂוֹת פְּדִיּוֹן קְרָאוי – הוּא מְמַשֵּׁף הָאָרֶה מִשֵּׁם לְמִטָּה בְּהַתְּגַלּוֹת יוֹתֵר, עַד שֶׁמִּבְטֵל אֵיזָה דִין שְׂבָאִיזָה בֵּית דִין מְעַשְׂרִים וְאֶרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים, וְאִם יֵשׁ לוֹ כַּח יוֹתֵר – יוֹכֵל לְבַטֵּל הַדִּין מִפְּמָה בְּתֵי דִינִים, כְּפִי כַּח הַפְּדִיּוֹן שְׁלוֹ, כְּפִי הָאָרֶה שֶׁמִּמְשִׁיךְ מִמִּצַּח הָרָצוֹן לְמִטָּה וְכוּ, עַל יְדֵי הַשְּׂמוֹת הַיִּיחודִים וְהַכְּנוֹת הַשִּׁיכִים לָזָה, וְכְפִי כַּח בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים שְׁנֵה הָעֶקֶר, וְכְפִי הַתְּגַבְּרוֹתוֹ בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים שְׁנֵה עוֹלָה עַל הַכֵּל, עַכ"ל. ומנה כאן ג' מעלות: א) על ידי השמות והייחודים הקשורים לענין הפדיון (כפי שביאר רבינו בלקוטי מוהר"ן). ב) כפי המעשים טובים שיש לזה שעושה את הפדיון, ג) וכפי התפילה והתחנונים שמתפלל זה שעושה הפדיון. ועל זה יש להוסיף, שצריך לעשות את הפדיון בהתקשרות לרבינו הקדוש, שע"י נכללים בכוחו הגדול.

גם נס חנוכה נעשה ע"י שם מ"ב כנרמז אצל יעקב אבינו

כג. ועתה נבאר איך כל זה קשור לפרשה ונס חנוכה, הכתוב אומר (בראשית לב, כה): "וַיִּזְתֶּר יַעֲקֹב לְבָדוּ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר", ודורשת הגמרא בחולין (דף צא:) שנשאר על פכים קטנים, ורמזו בזה בספרים רמז: "וַיִּזְתֶּר יַעֲקֹב לְבָדוּ" – אל תקרי 'לְבָדוּ' אלא 'לְבָדוּ'. ומובא בספרים, שכאן מרמזו נס חנוכה. כי אם נחלק את המילה 'לְבָדוּ' לשניים, יצא: 'כד-לו', כד זה כד שמן, ל"ז זה 36 נרות שמדליקים בחנוכה (עם השמשים זכ ביחד 44, אבל נרות החיות הם 36). וזה: "וַיִּזְתֶּר יַעֲקֹב לְבָדוּ" – אל תקרי 'לְבָדוּ' אלא 'לְבָדוּ' – 'כד-לו'.

ואומר הבני יששכר בדרושי חנוכה (חודש כסליו מאמר ד' אות י'), וז"ל: כתבו המקובלים כל הנסים והנפלאות שנעשו לישראל, הכל נעשה על ידי שם מ"ב, וזהו (תהלים קלו, ד) "לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוּ בִי לְעוֹלָם חֶסֶד" לְבָדוּ – בגימטריא מ"ב, ע"כ. כלומר שיעקב אבינו

60 – כנגד תורה שבעל פה שיש בה 60 מסכתות בש"ס. שוב יעקב אבינו מחבר תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שבוע שעבר הסברנו שיעקב לוקח את האבן ועושה אותה מצבה והאבן היא בחינת 'אבן שתיה' לוחות הברית (זוהר ויחי רלא:). ויעקב יוצק עליה שמן שהוא בחינת תורה שבעל פה, וכן כאן "לְבָדוֹ" ו"לְבָדוֹ" זה ג"כ חיבור של תורה שבכתב עם תורה שבעל פה.

רמזים שכל התורה והנסים בשם מ"ב

לב. עוד אומר ה'בני יששכר' (שם) חידוש מתוק, התורה מתחילה באות ב' – 'בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים' – ותורה שבעל פה מתחילה באות מ' – 'מֵאִימַתִּי קוֹרִין אֶת שְׁמֵעַ בְּעַרְבֵיךְ' – וביחד זה שם מ"ב. עוד חידוש: התפילה המיוחדת לחנוכה מתחילה: ב'ימי מתתיהו – ר"ת שם מ"ב. וגם התפילה של פורים מתחילה ב'ימי מרדכי ואסתר – ר"ת שם מ"ב. והרי שהכל סובב סביב שמות מ"ב.

נמצא, שהתיקון הוא כשזוכים להגיע לשם מ"ב, ושם מ"ב הוא הסוד של 'פדיון נפש', שיש בו בחינת מיתוק החרון אף והדינים, שבו עסק משה רבינו כל חייו, ולכן כשעשה שמן המשחה 'היין', שהוא בחינת שם אדני", על ידי זה נמשכים כל הנסים, בקבלת עול מלכות שמים, הנרמז בשם אדני"י שהוא ספירת 'מלכות שמים'. וכמבואר כל זה לעיל.

השוני והשוואה בין שמן המשחה לפך השמן

לג. הנס של שמן המשחה היה, שהוא לא היה נגמר, וכמו כן נס פך השמן, גם החזיק לשמונה ימים ולא נגמר. רק השאלה, למה לא היה ממש כמו שמן המשחה שלא נגמר אף פעם, ואילו כאן אחרי שמונה ימים פסק הנס, והביאו שמן רגיל. והתשובה: שאת שמן המשחה אין מצוה לנו לעשות אותו, אלא היו לוקחים מהשמן שעשה משה, אבל לעומת זאת, יש מצוה לעשות שמן למנורה, ולכן רק שמונה ימים הוא דלק, כי לוקח שמונה ימים עד שהולכים עד מקום שבט אשר, ועושים שמן.

מדוע על ידי נר תמיד ניצלים משמד

לד. רבינו הקדוש אומר בספר המידות (ערך נר תמיד ח"ב אות א') "בְּזִכּוֹת נֵר תְּמִיד הַדּוֹלָקִים בְּשִׁמְן זֵית – נְצוֹלִין מִגְּזֵרַת שְׁמֵד", וצריך להבין את קשר הדברים. הסברנו שכל הענין של להניצל מ'שמד' – שזה עבודה זרה הגורמת חרון אף ומתגברים הדינים, זה ע"י משה רבינו שעשה את 'שמן המשחה' – שהוא 'שמן תמיד' שאף פעם אינו כלה. ובזכות זה שהוא עשה את שמן המשחה שנשאר לדורות, נמשכים משם הנסים וכנ"ל בביאור דברי ה'בת עין'. ושמן המשחה עשוי משמן זית, וא"כ אומר רבינו כשאנחנו מדליקים נר תמיד לצדיק, ע"י ניצולים משמד, וזוכים על ידי לעלות נר תמיד – לעלות לרצון העליון, וכופים את כל כ"ד בתי דינים.

הדלקת נר חנוכה היא בחינת 'נר תמיד'

לה. וכעת נחבר את כל זה לחג חנוכה. חנוכה הוא בחינת 'נר תמיד' – ולמה? יש מזבח שמקריבים עליו קרבנות, וזה פסק, יש לנו שולחן שעושים עליו לחם הפנים, וגם זה פסק, היו לנו הרבה מצוות בבית המקדש שכולן פסקו מאז שנחרב בית המקדש, חוץ ממצוה אחת שקיימת לעולם שהיא מצות הדלקת נרות שהיתה במקדש, שהיא ממשכה לדורות בתור מצות נר חנוכה איש וביתו. כל שנה שאנחנו מדליקים בבית נרות חנוכה, אנחנו עושים בחינה של מצות הדלקת

(דברי הימים א' טז, יב) "מִפְתֵּי וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ, שְׁעַל יְדֵי מִשְׁפְּטֵי פִיהוּ, שְׁפוֹסֵק שְׁיִהְיֶה כְּךָ, נַעֲשֶׂה מוֹפֵת. כִּי מִחֶמֶת שְׁנֵתִקְבַּל לְבַעַל פּוֹסֵק, וּבְשׁוֹפֵסֵק בְּאֶסּוֹר וְהִתֵּר וּכְיֹצֵא, מִקְבְּלִין דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ כֵּן בְּשׁוֹפֵסֵק בְּאִיזָה עֲנִין, מִקְבְּלִין דַּעְתּוֹ, וְנַעֲשִׂין מוֹפְתִים עַל יְדוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמוֹפְתִים שְׁמִסְפְּרִין מִהַגְּאֹנִים שְׁהִיוּ בְּדוֹרוֹת שְׁלֹפְנִינוּ, עִבְל. וּבִיאָר זֹאת יוֹתֵר בְּשִׁיחוֹת הַר"ן (סוף שיחה י"ו), וז"ל: וְדַע שְׁהַגְּדוּלִים שְׁהִיוּ בְּדוֹרוֹת שְׁלֹפְנִינוּ, דְּהִינוּ הַרְבָּנִים הַגְּדוּלִים שְׁהִיוּ אֹז, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שׁוֹם פְּנוֹת, וְאֵף עַל פִּי כֵּן הָיוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים רַק עַל יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי עַל יְדֵי זֶה בְּשְׁהִיוּ אוֹמְרִים אִיזָה דְּבוֹר נִתְקַים כְּךָ.

'יודע אני שקטן שבכם מחייה מתים'

כט. מובא בגמרא עבודה זרה (דף י:) שאנטונינוס אמר לרבי: אני יודע שקטן שבכם מחיה מתים. ומה היה הסיפור? אנטונינוס היה בא ללמוד עם רבי. ואמר לו: 'אני מלך רומי, ואני לא רוצה שיראו אותי, ולכן אני רוצה שלא יהיה אף אחד כשאני נמצא'. מה עשה אנטונינוס? היה כל יום באים איתו שני עבדים שהיו חייבים מיתה, וכשהיה יוצא מהמנורה שהיתה מקשרת בין ביתו לבית של רבי היה הורג עבד אחד. ואחר כך היה חוזר חזרה עם העבד השני, וכשהיה מגיע לפתח הארמון שלו, היה הורג את השני. וככה היה הורג בכל יום שני רשעים שיבואו ללוות אותו, וכדי שלא יספרו מה שהם ראו היה הורג אותם.

יום אחד מגיע אנטונינוס לרבי ורואה את ר' חנינא בר חמא אצל רבי. אמר לרבי: הרי בקשתי שלא יהיה אף אחד כשאני נמצא, ולמה הוא כאן? אמר לו רבי: הוא לא בן אדם, זה מלאך. וכששמע את זה אנטונינוס אמר לר' חנינא בר חמא: תקרא לעבד שישן שם בפתח. הלך ר' חנינא בר חמא, ורואה שהעבד שחוט, אבל מה אני אעשה עכשיו, הרי המלך אמר שהוא ישן, ואסור לומר למלך שמועה רעה? אז רבי חייא התפלל עליו והחיה אותו, והביאו אותו. ואז אמר אנטונינוס לרבי: 'אני יודע שהקטן שבכם מחייה מתים', אבל בכל אופן כשאני נמצא אף אחד לא יהיה גם לא מלאכים.

למה בשלום עליכם מוציאים את המלאכים קודם האוכל

ל. יש סיפור על הרב אלישיב זצ"ל, שהוא היה מאוד צנוע באכילתו, אף אחד חוץ ממשפחתו הקרובה לא ראה אותו כשהוא אוכל, רק הבנים או הנכדים יכלו להיות איתו. והיה איזה מישהו שהיה מקורב לרב אלישיב, והוא מאוד רצה לראות את הרב אלישיב בשעת האוכל, הוא דחק ונכנס. והרב אלישיב לא רצה לאכול לידו. והוא אמר לו, אני אשאל אותך שאלה: אנחנו אומרים 'שלום עליכם, בואכם לשלום, ברכנו לשלום, בשבתכם לשלום, בצאתכם לשלום', וקשה, למה אומרים למלאכים 'צאתכם לשלום', שישארו אתנו? אלא שבזמן שאנחנו אוכלים, אפילו המלאכים לא יהיו. אותו יהודי הבין את הרמז העבה לצאת. יש צדיקים שהם בבחינת מלך, שלא רואים אותו בזמן שהוא אוכל, וכך היה הרב אלישיב.

שלמות תורה שבכתב ותורה שבעל פה "לְבָדוֹ" ו"לְבָדוֹ"

לא. עכ"פ הנקודה הזאת שאמר אנטונינוס: 'הקטן שבכם מחייה מתים' – זה מכח שלמות תורה שבעל פה, שהיתה אז דוקא על ידי רבי שכתב את המשניות, וסידרם. והיו לומדים באותו זמן י"ג אופנים של כל הששה סדרי משנה, כמובא בגמ' בנדרים (דף מא.).

ועתה נראה איך זה נרמז במילה אל תקרי 'לְבָדוֹ' אלא 'לְבָדוֹ', 'לְבָדוֹ' – כבר הבאנו שזה גימטריא שם מ"ב – מ'עשה ב'ראשית שזו בחינת תורה שבכתב. והפלא הוא שתיבת 'לְבָדוֹ' – בגימטריא

שיכל לעשות את המנורה זה בצלאל. ולמה דווקא בצלאל? מכיון שהוא תלמיד.

וכמו שאומר ר' נתן וז"ל: אַבְל בְּצִלְאֵל שְׁהִיא פְּחִינַת הַתְּלָמִיד הַהֶגְוִן, הֵבִין וְרָאָה בְּצִלְאֵל, שְׁמָה שְׁנִתְקַשָּׁה מִשָּׁה כָּל כֶּף הוּא מְחַמַּת עֵצִים עֲנֻתְנָתוֹ הַגְּדוּלָּה, שְׁהִיָּה עֲנֵן מְאֹד וְלֹא רָצָה לְהַחְזִיק טוֹבָה לְנַפְשׁוֹ, וְכַמְבָּאָר בְּמִקּוֹם אַחֵר, בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פְּרִשְׁתָּ בְּהַעֲלוֹתָךְ (ח"ג דף קנג:). וְעַל כֵּן נִתְקַשָּׁה כָּל כֶּף, וְלֹא הֵבִין אִידָּע יַעֲשֶׂה מְנוֹרָה בְּתַקְנֵינִים כְּאֵלוֹ, שְׁיֵאִיר הֶרְצוֹן לְנִצְחָ וְכוּ' בְּנ"ל, מְחַמַּת שְׁהֵבִין שְׁהַדְּבָר תְּלוּי בּוֹ, שְׁצָרִיךְ שְׁיִהְיֶה נִכְלָל כָּל כֶּף בְּרַצוֹן הַעֲלִיּוֹן עַד שְׁיִכָּל לְהַכְנִים הֶרְצוֹן לְנִצְחָ בְּכָל יִשְׂרָאֵל. וְהוּא בְּעֲנֻתְנָתוֹ לֹא הָיָה יָכֹל לְהַשִּׁיג שְׁיִהְיֶה לוֹ כַּח כְּזֶה, עַל כֵּן נִתְקַשָּׁה מְאֹד מְאֹד עַל זֶה, אַבְל בְּצִלְאֵל תְּלָמִידוֹ – הֵבִין מְרַחֵק גְּדֻלַּת רַבּוֹ מִשָּׁה, שְׁאֲדַרְבָּא, מְחַמַּת עֲנֻתְנָתוֹ הַגְּדוּלָּה כָּל כֶּף הוּא נִכְלָל בְּתַכְלִית הַבְּטוּל בְּרַצוֹן הַעֲלִיּוֹן, כִּי שָׁם אֵי אֲפָשָׁר לְהַפְלִל בְּשִׁלְמוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי תַכְלִית הַעֲנוּהָ וְהַבְּטוּל כְּמוֹ מִשָּׁה. עַל כֵּן בְּצִלְאֵל, פְּחִינַת הַתְּלָמִיד – הַשִּׁיג מִיָּד עֲשִׂיתָהּ, כִּי הוּא אָמַר: אֲנִי בְּטוּחַ בְּכַחוֹ שֶׁל זֶקֶן, שֶׁהוּא מִשָּׁה רַבֵּנוּ, שְׁבֹדָדָי אֶעֱשֶׂה אוֹתָהּ וְאֶגְמֹר אוֹתָהּ כְּרָאוּי, כִּי אֲנִי מֵאֲמִין בְּכַחוֹ שֶׁל רַבִּי, שְׁבֹדָדָי יִגְמֹר וְיִגְמֹר וְיִכְנִים הָאָרֶת הֶרְצוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם עַד שְׁיֵאִיר לָהֶם בְּכָל מִינֵי חֲשָׁד, כִּי הַצְדִּיק הָאָמֵת אֵינוֹ יָכוֹל לִידַע מְגֻדֻלַּת עֲצָמוֹ כָּל כֶּף מְגֻדֻלַּת הַבְּטוּל וְהַעֲנוּהָ שְׁלוֹ כְּמוֹ שְׁיִכָּל לְהַשִּׁיג מְרַחֵק פְּחִינַת הַתְּלָמִיד, כִּי הֵבִין שְׁמַחְמַת זֶה בְּעֲצָמוֹ שְׁנִתְקַשָּׁה כָּל כֶּף עַל עֲשִׂיתָהּ, שְׁהָה מְחַמַּת עֲנֻתְנָתוֹ, עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא יִגְמֹר הַתְּקוּן שֶׁל הַמְּנוֹרָה הַנִּלְשָׁה שֶׁהוּא הָאָרֶת הֶרְצוֹן וְכוּ' בְּנ"ל, וְעַל כֵּן בְּצִלְאֵל דִּיקָא עֲשֶׂה אוֹתָהּ כְּרָאוּי וְהַכֵּל בְּכַחוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבּוֹ,

ע"ו שגילה ר' נתן את גדולת רבינו עשה עובדי ה' עצומים

ויש פה יסוד גדול: שהתלמיד יודע את הגדולה של הרב, יותר ממה שהרב יודע בעצמו, כי לרב יש ענוה גדולה, אבל התלמיד כן יודע מהכח הגדול של הרב. רבי נתן פעם הסביר למה התלמידים שלו עובדי השם יותר גדולים אפילו מהתלמידים שהיו אצל רבינו, ותלמידי רבי נתן היו זוכים לקיים את דברי רבינו לעשות התבודדות ולשאוג כחיות השדה, מה שלא זכו עד הסוף לעשות תלמידי רבינו, ולמה? בגלל שאני הצלחתי לגלות להם את הגדולה של רבינו, מה שרבינו בעצמו לא יכל להגיד על עצמו. כי עם כל השבחים שרבינו אמר על עצמו, הוא לא יכל לגלות כאין ואפס מהגדולה שלו. ולעומת זאת רבי נתן שהוא תלמיד, הוא יכל לדבר הרבה מהגדולה של רבו, ויכל לגלות את הגדולה של רבינו לתלמידים שלו, ולכן הם זכו לקיים את העצות של רבינו אפילו יותר מתלמידי רבינו.

וכאן נבין את הסוד של ברסלב, ככל שאתה יודע יותר מהגדולה של הצדיק, אתה יכול יותר לעבוד את הקב"ה. ולכן רבינו הקדוש עשה איתנו חסד פלאי ונפלא שגילה לנו 'קצת מגדולתו', כמה שהוא יכל לגלות, וכמה שרבינו שיבח על מעלתו, אדם לא יכול לדבר על עצמו יותר מדי, ולכן מי שהשלים את הדבר הזה היה רבי נתן תלמידו המובהק, שגילה מאוד את גדולה את הצדיק עד אין סוף, וכל הזמן דיבר מגדולת הצדיק, וע"י זה הפך את כל התלמידים שלו למלאכים ושרפים, עד שאמר: שיש אצלי עובדי השם יותר גדולים אפילו מהתלמידים שהיו אצל רבינו. ולמה? בגלל שגיליתי את הגדולה של רבינו. ה' יזכה אותנו שבכח הארת נרות חנוכה, יאיר אור צדיק האמת בנו, וע"י נוכח לעבודת את הקב"ה במוחין חדשים ונקיים, ונעשה לפניו יתברך נחת רוח, אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

המנורה שהיתה בבית המקדש, והדלקת נרות חנוכה זה עצמו בחינה של 'נר תמיד' שעל ידו ניצולים מ'שמד'.

הסברנו, שכל הדינים והצרות שח"ו יש לאדם כמו יסורים, מחלות, בעיות, קושי בפרנסה וכו', הכל זה נכלל ב'שמד'. כי 'שמד' פירושו חרון אף של עבודה זרה, דהיינו חוסר אמונה בהקב"ה. וכל שנה כשאנחנו זוכים להדליק נרות חנוכה, אנחנו עושים בחינת 'נר תמיד' שבזכותו ניצודים משמד. ולמעשה כדאי מאוד לכוון לפני הדלקת נרות חנוכה, שע"י הדלקת הנרות של 'חנוכה' – אנחנו מתחברים עם הרצון העליון, שזה הבחינה של משה רבינו, כי ע"י כוונה קדושה זו, אדם יכול להינצל מצרות ומדינים קשים במשך כל השנה כולה, כי נרות חנוכה הם בחינת 'נר תמיד' גם אחרי חורבן בית המקדש, ובזכותו אנו ניצולים מגזירות 'שמד'.

איך יתכן שמשם התקשה בעשיית המנורה ובצלאל עשה מיד

לו. רבי נתן בליקוטי הלכות (הל' ברכת השחר ה, מו) שואל שאלה עצומה: אם אמרנו שכל הענין של שמן זה שייך למשה רבינו, אז למה משה כל כך התקשה בענין עשיית המנורה? הרי כתוב שהקב"ה הראה למשה את המנורה והיה שוכח, וז"ל שם בליקוטי הלכות: וּבְשָׁבִיל זֶה נִתְקַשָּׁה מִשָּׁה מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מְנַחֲתוֹ כ"ט). וּבִיּוֹתֵר מְבָאָר בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פְּרִשְׁתָּ בְּהַעֲלוֹתָךְ (במדבר רבה טו, ד' וי'), מוּבָא בְּיִלְקוּט הָרָאוּבִי (תרומה עו), שְׁנִתְקַשָּׁה בַּהּ מְאֹד, וְאֶפְלוּ בְּשֵׁהָשֶׁם יִתְבָּרַךְ גְּלָה לוֹ – חֲזַר וְשָׁכַח מַעֲשֵׂה בְּשִׁירָד, וְחֲזַר וְעָלָה וְשָׁאֵל, וּפְרַשׁ לוֹ, וְחֲזַר וְשָׁכַח, וְכֵן כְּפָה פְּעָמִים, עַד שְׁאֲמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֵךְ אֶצֶל בְּצִלְאֵל וְהוּא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ וְכוּ', וּמִיָּד עֲשֶׂה אוֹתָהּ בְּצִלְאֵל. הַתְּחִיל תְּמָה וְאָמַר: 'אֲנִי, כְּפָה פְּעָמִים הֶרְאָה לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתְקַשְׁתִּי לַעֲשׂוֹתָהּ, וְאַתָּה שְׁלֹא רָאִיתָ עֲשִׂיתָ מִדְּעַתָּךְ, בְּצִלְאֵל, בְּצִלְ אֵל הֵייתָ עוֹמֵד בְּשִׁהְרָאָה לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשִׂיתָהּ?', עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וְכָל רוּחָה יִשְׁתַּוְּבֵם עַל הַמְּרָאָה הַזֹּאת, אִידָּע יִתְבֵּן שְׁמִשָּׁה לֹא יָדַע וְנִתְקַשָּׁה כְּפָה פְּעָמִים עַל עֲשִׂיתָהּ, וּבְצִלְאֵל עֲשֶׂה אוֹתָהּ מִיָּד.

הרצון היהודי להיות איש כשר אף פעם לא נפגם

לו. רבי נתן בליקוטי הלכות אומר תירוץ נפלא, לפי מה שבארנו עכשיו, שהענין של הדלקת המנורה זה לעלות מ'שמד' ל'רצון'. כי יש דבר אחד שלנו היהודים אף פעם לא נפגם, והוא הרצון להיות יהודי טוב. כל אחד מאיתנו איפה שהוא נמצא, ואחרי כל מה שהוא נפל וכו', בתכל'ס מה אתה רוצה להיות? רוצה להיות יהודי טוב. אומר רבי נתן, שהרצון של כל יהודי הוא ב'מצח הרצון' – מקום שהיצר הרע והסטרא אחרא לא יכולים לגעת בו. ולמשה רבינו יש לו כוח עצום להתחבר עם הרצון הקדוש שלך, שאתה באמת רוצה להיות טוב, שזה האמת שאתה רוצה אחרי כל השטויות שאתה עושה ונמצא בהם, אתה רוצה להיות יהודי כשר. ומשה רבינו לוקח את הרצון הזה שלך, ומעלה אותך מ'שמד' – מהמקום הגרוע ביותר ל'רצון' – המקום הגבוה ביותר.

בצלאל על ידי שיועד גדולת משה רבו הוא עושה את המנורה

לח. אומר רבי נתן, שמשם רבינו עם כל המעלות שלו – יש לו את מעלת הענוה בשלמות, והוא לא האמין בעצמו שיש לו את הכוח הזה לפעול בכל יהודי, ע"י ההתעוררות של הרצון, להעלות אותו למצח הרצון. ולכן הוא לא יכל לעשות את המנורה, כי המנורה והחנוכייה היא הנר תמיד אפשר לעלות איתה מ'שמד' ל'רצון'. ומי